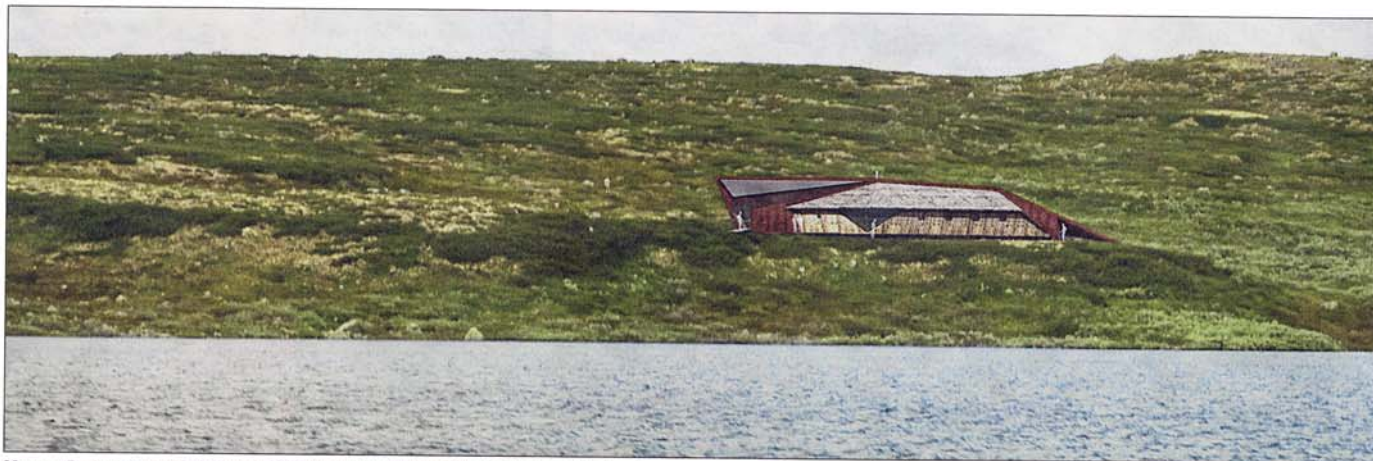

LØRDAG 17. OKTOBER 2009

Marcus Runesson ser for seg en vinterfunksjonell fjellhytte på 230 kvadratmeter som rommer 28 personer fordelt i grupper på tre til syv.

Bygget er utformet for å manipulere vinden slik at inngangen holdes snøfri.

Store, dekorerte laftehytter med omfattende landskapsinngrep har ingen tradisjon i området rundt Hardangervidda, mener arkitekten.

FOTO: MARCUS RUNESSON

– Utbyggerne har fått altfor frie tøyler i fjellet, mener Marcus Runesson. Selv ga han seg selv alt annet enn frihet da han skulle utforme sin fjellstue.

Hytte i sårbart landskap

KATJA AARFLOT

Resultatet Runessons diplomprogram ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) er blitt en fjellstue som tilfredsstiller alle miljøkrav og vel så det i et sårbart landskapsvernområde på Hardangervidda.

– Tradisjonelt har det vært rasjonell bygging i fjellet. På grunn av tungvinte transportmuligheter benyttet man seg av lokale materialer og holdt seg stort sett til en enkel byggeskikk. Men på 80- og 90-tallet kom «den romantiske hyttebyggingen» der man ukritisk kopierer og overdriver tradisjonelle stilelementer, samtidig som man raserer landskapet med anleggsveier. Disse hyttene er gjerne på 120-150 kvadratmeter og skal romme en familie, forteller Runesson.

– Jeg ville tegne kompakt, miljøvennlig, ressursvennlig og klimatilpasset med fellesskapsløsninger for et større antall mennesker, sier han. Resultatet er en vinterfunksjonell fjellhytte på 230 kvadratmeter som rommer 28 personer fordelt i grupper på tre til syv.

BOMILJØ

Livsløpsanalyser

Alle materialer og løsninger må vurderes for sine egenskaper gjennom hele livsløpet, fra tattak av råvarer, via produksjon, transport, bruk og helt til gjenbruk eller deponering. Denne typen prosesser kalles for livsløpsanalyser.

Materialer som (etter livsløpsanalyser) brukes i prosjektet inkluderer: Massivtre (dyblet, ikke limt), furulekter, panel av gran og furu kjerneved, komposittbjelker i tre, trefiberisolering, impregneret papp og fibersement-plater. Fellesnevneren for disse materialene er at de er hygroskopiske (forenklet: naturlige materialer som puster) og lokalt nedbrytbare. I tillegg brukes det noe stål der det gir overveiende tekniske fordeler.

Gammel kunnskap. Marcus er selv kiter, og har vært mye i landskapsvernområdet han valgte for oppgaven. Han har reagert på «brutal» hyttebygging i områdene rundt, både når det gjelder arkitektoniske uttrykk og brede anleggsveier som danner sår i landskapet.

– Jeg har sett på alle aspekter ved om-

givelsene, både fysisk og «mentalt», før jeg tegnet inn hytta, sier han.

Snødrift, vind og andre lokale klimafaktorer var med på å bestemme hvor hytta skulle ligge.

– Det ligger en gammel seter her. Hvorfor det? Jo, den ligger ved en morenerygg som løfter den litt opp i landskapet, slik at snøen blåser av. Denne gamle kunnskapen benyttet jeg meg av i mitt prosjekt, forteller Runesson.

– Gjennom en kontekstuell analyse defineres en arkitektur for dette stedet i dag, og for de spesielle funksjonelle kravene som foreligger, forklarer han om arbeidsprosessen frem til ferdig bygg.

Sårbart for transport. Han har også vært opptatt av selve byggeprosessen, med de spor den setter.

– Hytta ligger i et ekstremt sårbart område, og jeg har prioritert giftfrie materialer på grunn av beliggenheten. Kanskje det er mer miljøvennlig å destruere materialene på stedet enn å frakte dem ut igjen, antyder han. Man bør basere seg på materialer som ikke krever transport til deponier i et område som er så sårbart for transport.

– Og hva skjer hvis hytta blir brannskadet? Da er det uheldig hvis plast og andre uorganiske materialer spres med vinden og siver ned i vannet, påpeker han. Alle materialer skal forøvrig fraktes

inn på våren når snøen beskytter landskapet.

Klimasoner. Selve hytta har ulike klimasoner som sikrer naturlige luftbevegelser i bygget. Den inneholder et varmemagasin av lokal stein over peisen. Aktiv forebygging av kuldebroer bidrar til å gi et beregnet energiforbruk som er lavere enn lavenergi-standarden for bygg, det vil si nesten passivhus-standard.

– Under 15 kWh/m² pr. år i oppvarmingsbehov er ekstremt lavt i dette klimaet, forklarer Runesson. Bygget er i tillegg designet for å «puste» slik at man unngår råte og dårlig inneluft.

– **Hvor har du miljøengasjementet ditt fra?**

– Jeg studerte arkitektur i Lund før jeg kom hit. Der hadde de et enda større fokus på miljø enn her, forteller han.

– Ved å gi meg selv så ekstreme begrensninger i byggeprosessen som jeg har gjort her, beveger jeg meg ut i randsonen av mitt eget fagfelt. Kanskje må vi som arkitekter gjøre det om vi skal bli en del av en seriøs miljøøsting. Samtidig føler jeg at prosjektet har satt fingeren på endel ting som burde vært tenkt på ved annen utbygging i fjellet, avslutter han.